

سیاست پژوهی دکتری پژوهش محور

دکتر مریم برادران حقیر
آسایشگاه امام صادق (علیه السلام)

www.ketab.ir

انتشارات
دانشگاه امام صادق علیه السلام

عنوان: سیاست پژوهی دکتری پژوهش محور

تألیف: دکتر مریم برادران حقیر

ناشر: دانشگاه امام صادق علیه السلام

سده: ده؛ در دفتر نشر آثار علمی حوزه معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه امام صادق (ع) - پردیس خواهران

صفحه آرا و طراح جلد: محمد روشنی

نمایه ساز و ناظر نسخه پردازی و چاپ: رضا دیبا

چاپ و صحافی: چاپ سپیدان

چاپ اول: ۱۳۹۹

قیمت: ۳۰۰/۰۰۰ ریال

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۱۴-۸۰۲-۵

فروشگاه مرکزی: تهران: خیابان ملاپ - ابن فخر رازی و خیابان دانشگاه، مجتمع پارسا، همکف، واحد ۲

تلفن: ۶۶۹۷۳۳۱۲

فروشگاه کتاب صادق: تهران: راه دهنده - سران، پل مدیریت، ضلع شمالی دانشگاه

صندوق پستی ۱۵۹-۱۳۶۵۵ - کد پستی: ۱۴۶۵۹۴۳۶۸ • تلفکس: ۸۸۳۷۰۱۴۲

فروشگاه اینترنتی: www.abesadiq.ir • E-mail: pub@isu.ac.ir

سرشناسه: برادران حقیر، مریم، ۱۳۵۶ -

عنوان و نام پدیدآور: سیاست پژوهی دکتری پژوهش محور / تألیف: مریم برادران حقیر.

مشخصات نشر: تهران: دانشگاه امام صادق علیه السلام، ۱۳۹۹

مشخصات ظاهری: ۱۳۰ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۱۴-۸۰۲-۵

موضوع: پروژه محور در آموزش

موضوع: آموزش عالی - ایران - هدفها و نقشها

موضوع: کیفیت فراگیر در آموزش

موضوع: آموزش عالی - برنامه ریزی

موضوع: برنامه ریزی آموزشی

شناسه افزوده: دانشگاه امام صادق (ع)

رده بندی کنگره: LB ۱۰۲۷/۴۳

رده بندی دیویی: ۷۱/۳۶

شماره کتابشناسی ملی: ۶۱۴۱۲۸۷

تمام حقوق محفوظ است، هیچ بخشی از این کتاب بدون اجازه مکتوب ناشر قابل تکثیر یا تولید مجدد به هیچ شکلی از جمله چاپ،

فتوکپی، انتشار الکترونیکی، فیلم و صدا و انتقال در فضای مجازی نمی باشد.

این اثر تحت پوشش قانون حمایت از حقوق مؤلفان و مصنفان ایران قرار دارد.

فهرست مطالب

۷	 سخن ناشر
۹	 سخن پردیس خواهان
۱۱	 مقدمه
۱۱	 آنچه در سیاست‌گذاری آمریکایی کشورمان نداریم
۱۷	 معرفی کتاب
۲۳	 قدردانی
۲۵	 فصل ۱: روایت‌های دکتری پژوهش محور
۲۵	 روایت نخست: دوره دکتری پژوهش محور، از دستورالخط مشی گذاری
۲۹	 روایت دوم: دوره دکتری پژوهش محور، از ابلاغ تا اجرای خط مشی
۳۸	 روایت سوم: دوره دکتری پژوهش محور، ارزشیابی خط مشی
۴۳	 روایت چهارم: گفتمان‌های تغییر خط مشی دکتری پژوهش محور
۴۷	 فصل ۲: خط مشی دکتری پژوهش محور؛ بازخوانی روایت‌ها، الگوها و مدها
۴۷	 بازخوانی روایت نخست: الگوی تنظیم خط مشی
۵۲	 بازخوانی روایت دوم: ارزیابی اجرای خط مشی و ارائه الگوی آن
۶۱	 بازخوانی روایت سوم: ارزیابی فرآیندهای نظارت و ارزشیابی
۶۴	 بازخوانی روایت چهارم: توصیف وضعیت گفتمان‌ها
۶۷	 فصل ۳: دکتری پژوهش محور در جهان
۶۸	 مروری بر شکل‌گیری دوره دکتری
۷۶	 تغییرات دوره دکتری

تغییرات اقتصادی؛ از اقتصاد پسا صنعتی به اقتصاد دانشی.....	۷۹
تغییرات اجتماعی دانشی؛ از تعریف علم تا تعریف رابطه ها.....	۸۲
تغییرات سیاستی؛ از تضمین کیفیت تا تجاری سازی.....	۹۱
اصلاحات دوره دکتری در قالب پيشران های هشتگانه.....	۹۷
بررسی نمونه دکتری حرفه ای؛ EDD و EngD.....	۱۰۵
فصل ۴: مطلوبیت دوره دکتری پژوهش محور.....	۱۱۱
الگوی مطلوب دکتری پژوهش محور.....	۱۱۲
اصل ۱. اصلاح قواعد نهادی.....	۱۱۳
اصل ۲. اصلاح نظام عرضه و تقاضا.....	۱۱۶
اصل ۳. اصلاح محیط و زمینه.....	۱۱۸
اصل ۴. ساختارهای تعاملات و مداخلات.....	۱۲۰
منابع و مآخذ.....	۱۲۱
نمایه.....	۱۲۷

فهرست جداول

جدول شماره (۱): مشخصات دوره دکتری پژوهش محور در ایران.....	۳۰
جدول شماره (۲): سنجش و پذیرش در مقطع دکتری ناپیوسته.....	۴۳
جدول شماره (۳): آمار پذیرش دانشجوی دکتری پژوهش محور براساس دفترچه سازمان سنجش.....	۵۳
جدول شماره (۴): تاریخ آموزش دکتری در اروپا.....	۶۹
جدول شماره (۵): فهم در حال تغییر از علم.....	۸۴
جدول شماره (۶): اثر وجوه یادگیری STI-DUI و همکاری دانشگاه ها بر نوآوری.....	۹۱
جدول شماره (۷): رایج ترین عناوین اعطای درجه دکتری در انگلستان.....	۱۰۰
جدول شماره (۸): مقایسه دکتری PhD با Professional Doctorate.....	۱۰۵
جدول شماره (۹): IDC در مقام ترکیب ذی نفعان مختلف با برنامه های مختلف.....	۱۰۷

فهرست نمودارها

نمودار شماره (۱): اثر حوزه عمومی بر درجه سیاست گذاری.....	۱۵
نمودار شماره (۲): چرخه خط مشی.....	۲۰
نمودار شماره (۳): روند جذب دانشجوی دکتری بین سال های ۱۳۸۲-۱۳۹۳ مطابق آمار مؤسسه پژوهش و برنامه ریزی آموزش عالی (۱۳۹۴).....	۲۹

نمودار شماره (۴): الگوی تنظیم خط‌مشی مطابق چارچوب جریان‌های چندگانه.....	۵۲
نمودار شماره (۵): جذب دکتری پژوهش محور و حرکت به سمت جذب مشترک بین دانشگاه و مؤسسه ..	۵۶
نمودار شماره (۶): مقایسه جذب دانشجوی دکتری پژوهش محور در دانشگاه و مؤسسه	۵۶
نمودار شماره (۷): نظریه‌های رقیب در پژوهش کاربردی.....	۸۵
نمودار شماره (۸): مدل I دولت‌های سوسیالیستی.....	۸۷
نمودار شماره (۹): مدل II سیاست اقتصاد آزاد.....	۸۷
نمودار شماره (۱۰): مدل III ساختار هیبریدی.....	۸۷
نمودار شماره (۱۱): تعاملات مرتبه اول برای ایجاد اقتصاد مبتنی بر دانش.....	۸۸
نمودار شماره (۱۲): چارچوب روابط یادگیری و اثر بر رشد فروش.....	۹۰
نمودار شماره (۱۳): اصول حاکم بر آموزش عالی با تأکید بر دوره‌های دکتری.....	۹۸
نمودار شماره (۱۴): عوامل پیشوان اصلاحات آموزش دکتری بین المللی.....	۹۹
نمودار شماره (۱۵): مدل CRIE.....	۱۰۹
نمودار شماره (۱۶): الگوی مطلب دکتری پژوهش محور.....	۱۱۲
نمودار شماره (۱۷): اصلاح ابعاد دانشگاه.....	۱۱۳
نمودار شماره (۱۸): اصلاح نظام عرضه و تقاضا.....	۱۱۶
نمودار شماره (۱۹): اصلاح محیط زمینه.....	۱۱۸
نمودار شماره (۲۰): ساختمان‌های تعاملات و مداخلات.....	۱۲۰

«بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ»
 وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُودَ وَسُلَيْمَانَ عِلْمًا وَقَالَا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي
 فَضَّلَنَا عَلَى كَثِيرٍ مِنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ
 (قرآن کریم، سوره مبارکه النمل، آیه شریفه ۱۵)

سخن ناشر

رساله و مأموریت دانشگاه امام صادق (علیه السلام) «تولید علوم انسانی اسلامی» و «تربیت نیروی درجه یک برای نظام» (که در راهبردهای ابلاغی مقام معظم رهبری مدظله تعیین شده) است. تربیت نیروی علوم انسانی از مبانی معرفتی و نقش معارف اسلامی در تحول علوم انسانی، دانشگاه را بر آن داشت که به طراحی نو و بازمهندسی نظام آموزشی و پژوهشی جهت پاسخگویی به نیازهای نوظهور انقلاب، نظام اسلامی، و تربیت اسلامی به عنوان یک اصل، محور و حقیقت مأموریت خویش بپردازد و بر این باور است که علم توأم با تزکیه نفس می‌آید و تربیت جامعه را متأثر در مسیر تعالی و رشد قرار دهد.

از این حیث «تربیت» را می‌توان مقوله‌ای، محور و یاد نمود که وظایف و کارویژه‌های دانشگاه، در چارچوب آن معنا می‌یابد. «تربیت» بدون «تزکیه» بیش از آنکه ابزاری در مسیر تعالی و اصلاح امور جامعه باشد، عاملی مشکل‌ساز خواهد بود که سازمان و هویت جامعه را متأثر و دگرگون می‌سازد.

از سوی دیگر «سیاست‌ها» تابع اصول و مبادی علمی هستند و نمی‌توان منکر این تجربه تاریخی شد که استواری و کارآمدی سیاست‌ها در گرو انجام پژوهش‌های علمی و بهره‌مندی از نتایج آن‌هاست. از این منظر پیشگامان عرصه علم، پژوهش، راهبران اصلی جریان‌های فکری و اجرایی به حساب می‌آیند و نمی‌توان آینده درخشانی را بدون توانایی‌های علمی - پژوهشی رقم زد و سخن از «مرجعیت علمی» در واقع پاسخ‌گویی به این نیاز بنیادین است.

دانشگاه امام صادق (علیه السلام) در واقع یک الگوی عملی برای تحقق ایده دانشگاه اسلامی در شرایط جهان معاصر است. الگویی که هم‌اکنون ثمرات نیکوی آن در

فضای ملی و بین‌المللی قابل مشاهده است. طبعاً آنچه حاصل آمده محصول نیست خالصانه و جهاد علمی مستمر مجموعه بنیان‌گذاران و دانش‌آموختگان این نهاد است که امید می‌رود با اتکاء به تأییدات الهی و تلاش همه‌جانبه اساتید، دانشجویان و مدیران دانشگاه، بتواند به مرجعی تمام‌عیار در گستره جهانی تبدیل گردد.

معاونت پژوهشی دانشگاه امام صادق (ع) با توجه به شرایط، امکانات و نیازمندی جامعه در مقطع کنونی با طرحی جامع نسبت به معرفی دستاوردهای پژوهشی دانشگاه، ارزیابی سازمانی - کارکردی آن‌ها و بالاخره تحلیل شرایط آتی اقدام نمود که نتایج این پژوهش‌ها در قالب کتاب، گزارش، نشریات علمی و... تقدیم علاقه‌مندان گردد. هدف از این اقدام - ضمن قدردانی از تلاش خالصانه تمام کسانی که با آرمای و اندیشه‌ای بزرگ و ادعایی اندک در این راه گام نهادند - درک کاستی‌ها و اصلاح آنهاست تا از این طریق زمینه پرورش نسل جوان و علاقه‌مند به طی این طریق نیز فراهم گردد. بدنی بزرگ که در نهایت مرجعیت **مکتب علمی امام صادق (ع)** را در گستره بین‌المللی به همراه خواهد داشت. (ان‌شاءالله)

بسم الله الرحمن الرحیم

معاونت پژوهشی دانشگاه